

Soziokulturelle Aspekte der Gesundheitsversorgung

Am 12. Juni 2013 startete unsere Befragung zur Inanspruchnahme der Gesundheitsversorgung der deutschen und türkischen Bevölkerung des Landes Rheinland-Pfalz.

Hintergrund:

Die Nutzung ambulanter medizinischer Leistungen ist für kranke und auch gesunde Personen ein wichtiger Aspekt der Gesundheitsfürsorge, denn sie ist zentraler Bestandteil der individuellen Möglichkeiten zur Förderung und Wiederherstellung der eigenen Gesundheit. Eine zentrale Rolle kommt dabei dem Hausarzt zu, der für viele Patienten der erste Ansprechpartner ist. Gerade über die flächendeckende Versorgung mit Hausärzten soll der niedrigschwellige Zugang zu medizinischen Leistungen und damit auch gesundheitliche Chancengleichheit gestärkt werden. Trotzdem können verschiedene soziokulturelle Faktoren wie Gesundheitsüberzeugungen, Systemwissen und Sprachbarrieren dazu führen, dass die angebotenen Leistungen von bestimmten Gruppen defizitär in Anspruch genommen oder überbeansprucht werden. Möglich ist auch, dass Angebote genutzt werden, die für die aktuellen Bedürfnisse nicht optimal sind. Diese komplexen Verhaltensweisen sind jedoch nur bruchstückhaft untersucht – etwa für einzelne Patientengruppen oder Gesundheitseinrichtungen. Vorliegende Untersuchungen setzen selten an der Schnittstelle zwischen Patient und Hausarzt an. Gerade in der medizinischen Primärversorgung, dem „Erstkontakt“ zu Hausarzt, Notfallambulanz oder Facharzt ist eine patientennahe Forschung zur Inanspruchnahme unerlässlich, um das Zusammenpassen von Angebot, Bedarf und tatsächlicher Nachfrage verschiedener Bevölkerungsgruppen zu beurteilen. Erkenntnisse hierüber tragen einerseits zur Theorieentwicklung in der Versorgungsforschung bei, legen aber andererseits auch problembehaftete Versorgungssituationen offen und schaffen Evidenz für Public Health-Maßnahmen zur Verbesserung der Versorgungslage auf System- und individueller Ebene.

Ablauf:

In der schriftlichen Befragung bitten wir eine zufällig ausgewählte Gruppe von Einwohnern des Landes mit deutscher und/oder türkischer Staatsbürgerschaft um Informationen zur Inanspruchnahme von Ärzten und weiteren Fragen zu Gesundheitszustand, -verhalten und -wissen sowie sozio-demographischen Merkmalen. Mit Hilfe des Fragebogens möchten wir erfahren, was für Gründe die Menschen haben zu den einzelnen Ärzten zu gehen und wie zufrieden sie mit der Versorgung sind. Dabei interessieren uns insbesondere auch Gründe nicht zum Arzt zu gehen. Auf diese Weise möchten wir herausfinden, ob und welche Probleme es bei der ärztlichen Versorgung gibt und wie diese verbessert werden kann.

Im Vorfeld der Studie haben wir das Erhebungsverfahren und sämtliche Studienunterlagen mit dem Landesbeauftragten für Datenschutz und der Ethik-Kommission der Landesärztekammer Rheinland-Pfalz abgestimmt. Als Einrichtung des Landes Rheinland-Pfalz haben wir die Einwohnermeldeämter auf Grundlage des § 34 Abs. 6 Meldegesetz Rheinland-Pfalz um eine Zufallsauswahl von Adressen von Personen mit deutscher und türkischer Staatsbürgerschaft gebeten. In diesem Rahmen hat auch das Ministerium des Innern, für Sport und Infrastruktur des Landes Rheinland-Pfalz der Durchführung der Studie zugestimmt.

Ansprechpartner:
Dipl.-Soz. Ulrike Zier
Wissenschaftliche Mitarbeiterin am
Institut für Arbeits-, Sozial- und Umweltmedizin der
Universitätsmedizin der Johannes Gutenberg-Universität Mainz

Telefon: 06131/17-9204
E-Mail: zier@uni-mainz.de

Bakımı Görmede Sosyokültürel Faktörler

12 Haziran 2013 tarihinde, Rheinland-Pfalz eyaletinde yaşayan Alman ve Türk halkının sağlık bakımı görmesi ile ilgili anketimiz başlamıştı.

Arka plan:

Tıbbi hizmetlerin ayakta kullanımı, hasta ve de sağlıklı kişiler için sağlık bakımı görmede önemli bir unsurdur çünkü bu, kişinin kendi sağlığını desteklemesi ve onarması için var olan kişisel olanakların mühim bir parçasıdır. Bununla beraber, birçok hastaların birinci bağlantı kurduğu kişi olarak ev doktoru önemli bir rol almaktadır. Özellikle ev doktorları tarafından gerçekleştirilen bölge kapsayıcı bir bakım, tıbbi hizmetlere kolay bir ulaşımı ve bununla birlikte sağlık açısından imkân eşitliğini kuvvetlendirmelidir. Yine de, sağlık ile ilgili inançlar, sistem bilgisi ve dil engelleri gibi farklı sosyokültürel faktörler, sunulan hizmetlerin belirli kesimler tarafından eksik kullanılmasına ya da gereğinden fazla kullanılmasına yol açabilir. Bunun dışında, asıl ihtiyaçlar için uygun olmayan tıbbi sunumların da kullanılması söz konusu olabilir. Bu karışık davranış şekilleri, belirli hasta grupları veya sağlık kurumları ile ilgili araştırmalar dolayısıyla sadece parçalar halinde incelenmiştir. Mevcut bulunan araştırmalar, hasta ve ev doktoru arasındaki kesişme noktasına çok az değinmekte. Özellikle birinci düzey tıbbi bakımda, yani ev doktoruyla, acil bakım servisiyle veya uzman doktorla ilk temasa geçmede, sunumlarla, ihtiyaçların ve farklı kesimlerin gerçek taleplerinin uyumunu değerlendirebilmek için, hizmetlerin kullanımına yönelik bir araştırmanın mutlaka hastaya yönelik olması gerekiyor. Buna yönelik bulgular bir taraftan sağlık bakımı araştırmasında teori geliştirmesine katkıda bulunuyor, bir taraftan da sağlık bakımında problemleri açığa vuruyor ve böylece bakım durumunun hem sistem hem de kişisel düzeyde düzeltilmesine yönelik Halk Sağlığı branşına alınması gereken önlemler için açıklık getiriyor.

Süreç:

Yazılı bir ankette, tesadüf olarak seçilmiş bulunan, Rheinland-Pfalz eyaletinde oturan Alman ve/veya Türk vatandaşı olan kişilerden oluşan bir halk grubundan, doktorlara gitme ile ilgili bilgiler vermelerini ve sağlık durumları, sağlık ile ilgili davranışları, sağlık konusunda bilgileri ve de sosyo-demografik nitelikler hakkında soruları yanıtlamalarını rica ediyoruz. Bu anketin yardımıyla, insanların doktorlara gitmek için hangi nedenleri bulunduğunu ve bakımdan ne kadar memnun kaldıklarını öğrenmek istiyoruz. Bununla birlikte özellikle doktora gitmemenin sebepleri ile ilgileniyoruz. Böylece, doktor tarafından sağlık bakımı görmede hangi problemlerin bulunduğunu ve nasıl düzeltilebileceklerini araştırmak istiyoruz.

Araştırma süreci başlamadan önce, anket usulünü ve anket evraklarını Rheinland-Pfalz Eyaleti Veri Koruma Görevlisi ve Rheinland-Pfalz Tabip Odası Etik Komisyonu ile birlikte düzenledik. Rheinland-Pfalz Eyaletinin bir kuruluşu olarak, Rheinland-Pfalz Eyalet Kayıt Yasasınının 34. paragrafı, 6. kısım altındaki maddesi bazında, nüfus dairelerinden Alman ve Türk vatandaşı olan kişilerin adreslerini rastgele seçilmesini rica ettik. Bu çerçevede içinde, Rheinland-Pfalz eyaletinin içişleri, spor ve altyapısından sorumlu bakanlığı da araştırmanın gerçekleştirilmesini onayladı.

İrtibat:

Dipl.-Soz. Ulrike Zier

Mainz Johannes-Gutenberg-Üniversitesi Hastanesi

İş, Sosyal ve Çevre Tıbbi Enstitüsünde bilimsel araştırmacı

Telefon: 06131/17-9204

E-Mail: zier@uni-mainz.de